

INFORMAČNÉ INTERAKCIE 2024

PhDr. Jakub Fázik, PhD.; jakub.fazik@cvtisr.sk; (Centrum vedecko-technických informácií SR)

V piatok 29. 11. 2024 sa na pôde Katedry knižničnej a informačnej vedy Filozofickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave uskutočnil jubilejný 10. ročník konferencie s medzinárodnou časťou a doktorandského metodologického seminára *Informačné interakcie s podtitulom „Možnosti podpory informačnej tvorivosti nástrojmi umelej inteligencie“*.

<http://doi.org/10.52036/1335793X.2024.2.80>

Podujatie otvoril prodekan fakulty doc. *Vladimír Zvara*, ktorý vyzdvihol stabilitu organizovania konferencie v silne interdisciplinárnom odbore. Úvodný príhovor venovala prof. *Jela Steinerová* z KKIV FiF UK 50. výročiu existencie pojmu informačnej gramotnosti, ktorý prvýkrát použil Paul Zurkowski, následne ho rozvíjali L. Burchinal, C. Hamelink či J. K. Kelly (spoluzakladateľ UiLA) a mnohí ďalší. Poukázala na význam asociácie InLitAs a zdôraznila, že koncept informačnej gramotnosti podnietil vznik mnohých ďalších, príbuzných typov gramotností. V prvom bloku prednášok *Michal Černý* predstavil vzdelávacie kurzy, ktorými na Masarykovej univerzite v Brne podporujú u študentov kreatívnu prácu s informáciami nástrojmi generatívnej umelej inteligencie (AI). Potenciál pre rozvoj ľudskej tvorivosti a procesy inovácií v nich však vidí len časť študentov, druhá skupina študentov túži viac po „(neo)romantizme“, než po živote v „(post)osvietenstve“. Podľa *Michaely Dombrowskej* sa pojem informačnej hygieny datuje minimálne do 80. rokov 20. st. Informačnú hygienu interpretuje ako odpoveď na informačnú gramotnosť a o. i. podporuje duševné zdravie a wellbeing. Súčasťou prezentácie boli jej praktické skúsenosti s výučbou kurzu informačnej hygieny na Sliezskej univerzite v Opave. Blok uzavrel *Jan Černý* z Vysokej školy ekonomickej v Prahe, ktorý prezentoval potenciál nástrojov OSINT (open-source intelligence – teda spravodajstvo z overených zdrojov) podporený funkcionalitami AI pri riešení rôznych globálnych problémov spoločenského i environmentálneho charakteru. Druhý blok otvoril emeritný profesor *Tibor Koltay* z maďarskej Univerzity Karola Esterházyho, podľa ktorého je kritické hodnotenie prienikom kompetencií dátovej gramotnosti a gramotnosti v oblasti AI (AI literacy). Podotkol, že AI je softvér fungujúci na štatistických princípoch, a hoci dokáže poskytnúť odpovede, nerozumie informačnej potrebe človeka, preto je informačná gramotnosť spolu s dátovou a digitálnou gramotnosťou nevyhnutným predpokladom AI gramotnosti. *Michal Nemeč* z CVTI SR považuje nástroje generatívnej AI za zásadný míľnik v dejinách vývoja ľudskej

spoločnosti, ktorý podnietil vznik nových spoločenských úloh a profesií. V príspevku varoval pred fenoménom produkcie fyzického a najmä „virtuálneho digitálneho odpadu“ generovaného AI ako jej neželaných environmentálnych konzekvencií.

Prvý popoludňajší blok uviedla *Andrea Hrčková* z Kempelenovho inštitútu inteligentných technológií. V prezentácii poukázala na skutočnosť, že AI zatiaľ nedokáže nahradiť ľudské schopnosti v oblastiach, ktoré presahujú vyhľadávanie a memorovanie. V ďalšom príspevku *Zuzana Struháriková* z SNK nazvala kreativitu AI „algoritmickej kreativitou“, ktorá môže významne ovplyvniť ľudskú kreativitu. Zdôraznila, že AI je len nástrojom, a nie iniciátorom tvorivého procesu. Na oba príspevky nadviazala prof. *Jela Steinerová* analýzou a konceptualizáciou aspektov informačnej tvorivosti vo vzťahoch človeka a informácie. Nástroje AI zásadne menia tvorivý proces – pôvodné zložky informačnej tvorivosti sa totiž dopĺňujú o nástroje AI, čím vzniká koncept „koreativity“ ako proces vzájomných inšpirácií a interakcií ľudskej tvorivosti s nástrojmi AI. V poslednom bloku predstavil *Ladislav Svršek* z Albertina icome Bratislava dizajn pripravovaného skúmania úrovne akademického publikovania na Slovensku. Doktorandi usporiadateľskej katedry *Jakub Zábojník*, *Tomáš Mirga* a *Oleksandra Zalahina* predstavili možnosti uplatnenia nástrojov AI v oblastiach, ktorým sa venujú v rámci svojich výskumov. Podujatie uzavrel prof. *Jaroslav Šušol* z KKIV FiF UK, ktorý spoločne s *Milanom Regecom* prostredníctvom projektu Erasmus+ absolvovali výmenný pobyt v Indonézii s cieľom podporiť medzinárodnú spoluprácu v oblasti vzdelávania v informačných štúdiách. Zborník abstraktov z podujatia je dostupný online: <https://dspace.uniba.sk/xmlui/handle/123456789/226>.

Konferencia bola organizovaná v rámci projektu EÚ NextGenerationEU prostredníctvom Plánu obnovy a odolnosti SR, projekt č.09I03-03-V04-00239, InCreDe.